

Zápis o části státní závěrečné zkoušky

Obhajoba závěrečné práce

Akademický rok: 2020/2021

Jméno a příjmení studenta: Bc. Daniel Zeman
Identifikační číslo studenta: 27453590

Typ studijního programu: navazující magisterský
Studijní program: Filozofie
Studijní obor: Filozofie
ID studia: 625180

Název práce: Odkrývání živého světa: Maurice Merleau-Ponty a filosofie přírody
Pracoviště práce: Ústav filosofie a religionistiky (21-UFAR)
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Vedoucí práce: doc. Mgr. Jakub Čapek, Ph.D.
Oponent(i): Mgr. Ondřej Švec, Ph.D.

Datum obhajoby: 09.09.2021 **Místo obhajoby:** Praha

Termín: řádný

Průběh obhajoby: Kandidát představil svou práci, v níž se zabývá filosofií přírody Maurice Merleau-Pontyho coby významného fenomenologického filosofa. Historická struktura práce sleduje, jak Merleau-Ponty nejprve ve Stručné chování ukazuje neudržitelnost předpokladů behavioristické teorie, ve Fenomenologii vnímání se zabývá lidským tělem a tělesnou intencionalitou a v pozdějších přednáškách zpracovává téma animality. Ve čtvrté a páté kapitole se kandidát zabývá obecněji filosofií přírody. Kandidát poukazuje na to, že podle Merleau-Pontyho je nutné vnímat člověka jako specifickou tělesnost, která ovšem není mrtvou hmotou, a v tomto kontextu je potřeba myslet vztah člověka a přírody. Odmítá myšlenku antropocentrického monismu: není potřeba myslet vztah člověka a zvířete v kategoriích více-méně, ale zároveň je možné myslet rozdíly mezi nimi.

Vedoucí: Práci vnímá jako zdařilou, vyzdvihuje kandidátův důraz na souvislost těla a řeči, primát těla, propojení a zároveň oddělenost člověka a přírody – slabý antropocentrismus.

Otázky: 1. Co přesně znamená primát tělesnosti? Kandidát píše, že tělo je nutnou, ale nikoli dostatečnou podmínkou symbolických procesů (ty mají určitou svébytnost). To je poměrně neproblematické, zároveň se ale z některých pasáží zdá plynout opačné tvrzení: když mluvíme, využíváme tělo (gesta) k jiným než původně fyziologickým účelům (komunikace). Nedochozí k převrácení primátu? 2. Jak moc jsme provázáni s mimolidskou přírodou skrze tělo? Kandidát deklaruje odstup od koncepce splynutí člověka s přírodou, ale nevysvětluje, na čem je založen. V tomto kontextu dotaz ke kandidátově interpretaci Zahradničkovy básně. 3. Co přesně znamená slabý antropocentrismus, a je namístě svůj přístup charakterizovat jako relativizaci antropocentrismu? Odpovědnost člověka za stav přírody, kterou kandidát razí, vypadá spíše jako silný morální antropocentrismus.

Oponent: Kandidát, v nejlepším slova smyslu inspirován Merleau-Pontym, osobitě rozvíjí jeho myšlenkové linie filosofických úvah o přírodě. Klíčem k do jisté míry samostatným úvahám kandidáta je současné myšlení kontinuity i diskontinuity mezi myšlením a

životem, v němž je ukotveno, a mezi člověkem a přírodou. Výklad je věrný, skvělá obeznámenost s celkem Merleau-Pontyho díla, oponent si cení vlastních příkladů.

Drobné nedostatky: Není explicitně položena otázka, co Merleau-Ponty míní jistou pravdou naturalismu. Jak kandidát chápe v rámci svého slabého antropocentrismu pasáž z Fenomenologie vnímání, podle níž je „u člověka vše vytvořené a vše přirozené, a sice v tom smyslu, že neexistuje žádné slovo, žádné chování, které by něčím nebylo spjato s čistě biologickou bytostí, leč které by se zároveň nevyvázalo z prostoty zvířecího života, které by nepřipravovalo vitální způsoby chování o jejich smysl“? Jak to souvisí s „animalitou v nás“?

Kandidát: 1. K primátu tělesnosti: v řeči se tělo otevírá novému významu, ale zatímco gesto transcenduje biologickou danost, je to opět tělo/tělesný subjekt, kdo jim rozumí, takže primát tělesnosti platí, byť se nejedná o primát těla ve smyslu něčeho neoduševnělého, a to i v rámci časové předchůdnosti. 2. Kandidát rozlišuje dva způsoby chápání slabého antropocentrismu: jednak ve smyslu výchozí situace člověka – každá bytost je egocentrická (tu kandidát odmítá). Druhý, kandidátem preferovaný smysl slabého antropocentrismu znamená, že nejsme nuceni mluvit o zvířatech ve smyslu – toto my máme, toto oni nemají. Nejsme vázáni tvrdit o zvířatech něco privativního, abychom měli možnost tvrdit cosi pozitivního o člověku. 3. K pravdě naturalismu: existují legitimní procesy poznání, které nejsou s vědou totožné, ale ani s ní nejsou nekompatibilní. Věda je legitimní způsob poznání, ale nikoli jediný a nikoli v tom smyslu, že by na ni veškeré poznání bylo redukovatelné.

Klasifikace obhajoby:	výborně (1)	
Předseda komise:	Dr. habil. Jindřich Karásek, Dr.
Členové komise:	doc. MUDr. Štěpán Špinka, Ph.D.
	Mgr. Robert Roreitner